

Людовика XIV, и водилъ войнитѣ си *по необходимость*, а не *по страсть* или *отъ честолюбие*. Отъ изложеното по рано изображение на живота му до и слѣдъ въсцаряването му, може да се види, че той отъ 7-годишна възраст е получилъ *военно* въспитание и образование, но *едностранчиво* (строево) и никакъ *несъщественно* нему и *несвойствено* на образуването отъ него единъ бждщъ великъ полководецъ. Личнитѣ му наклонности и занятия въ дѣтството и юношеството, напротивъ, били съвсѣмъ не отъ войнственено, а отъ мирно свойство — наука и искусство, поезия и музика. Но той още отъ много младъ се запозналъ отблизо съ историята на Бранденбургия и бранденбургския домъ, особено отъ времето на Великия Курфюрстъ Фридриха-Вилхелма до смъртта на баща си, Фридриха-Вилхелма I, — и умствено, и душевно, и сърдечно вникналъ въ постепенното възрастване на Бранденбургия и послѣ на Пруссия, и въ политическитѣ ѝ нужди и прѣдназначение въ срѣдата на европейскитѣ господства, и въ необходимостта достойно да продължава почнатото отъ прадѣдитѣ му. И политическитѣ обстоятелства на Европа тѣй се сложили още при живота на баща му, че въ Рейнсбергското си уединение той вече се готвилъ да стане достоенъ *господарь* на Пруссия много по вече, отколкото нейнъ *господарь* и сжще-временно *полководецъ*. Но при самото му въсцаряване, сжщитѣ обстоятелства внезапно му показали необходимостта да бжде и достоенъ *полководецъ* на Пруссия за да може да бжде и достоенъ *нейнъ господарь*: тѣй като иначе на Пруссия би прѣдстояло не усиление и възвишение, а отслабване и унижение отъ страна на главнитѣ европейски държави, а особено на Австрия. И за това, веднага слѣдъ въсцаряването си, той вече рѣшилъ въ

себѣ си — *пръвъ* да вдигне оржжие за ползата на Пруссия и почналъ значително да усилюва прусската армия и въ всѣко отношение да я готви за война. Смъртта на Карла VI, германски императоръ (на 20 октомврий 1740 година), и въпроса за наслѣдството на австрийския прѣстолъ подбудили Фридриха веднага да почне войната. Подобно на римлянитѣ въ най добритѣ времена на републиката, и той, както въ туй време, тѣй и всѣкога въ послѣдствие, взелъ и ималъ винаги за правило — *да не чака да го нападнатъ и да не се отбранява, а да испрѣварва нападението и самъ пръвъ да напада*, и даже *на отбраната*, въ случай на нужда, *да дава рѣшителенъ настѣпателенъ характеръ*, както *въ войната*, тѣй и *въ боя*. И въ това сжщо той явява голѣмо сходство и съ Александра Великий, и съ римлянитѣ въ времената на републиката, и съ Аннибала, и съ Цезаря, и съ великитѣ полководци въ новитѣ времена. Тѣй изведнѣжъ, отъ самото начало на военното си поприще, той отворилъ 1-та силезска война, послѣ сжщо тѣй и 2-та, и седмогодишната, въ едната, и въ другата, и въ третия дѣйствувалъ, и стратегически, и тактически, *настѣпателно* или *отбранително-настѣпателно*, никога — *чисто-отбранително*. А въ баварската война, за политическитѣ интереси на Германия, той дѣйствувалъ не толкова съ силата на оржжието, колкото съ силата на политическото и нравствено влияние.

Прѣдъ отварянето на 1-та силезска война той умѣялъ да държи намѣренията и приготвленията си въ такава джлбока *тайна*, а намѣренията и приготвленията на противницитѣ, напротивъ, *да узнава заблаговременно и напълно* до такава степенъ, че движението му съ армията